

Effektevaluering

Rytmisk Musikkonservatorium
December 2018

Indhold

1	Indledning og rammesætning.....	3
1.1	Metode og dataindsamling.....	3
2	Konklusioner og anbefalinger.....	5
3	Indsatsanalyse	7
3.1	Strategiske målsætninger og indsatsområder	7
3.2	Sammenfattende analyse af indsatsen	8
4	Effektanalyse	10
4.1	Rekruttering	10
4.2	Beskæftigelse	10
4.3	Det skabende	13
4.4	Live performance	14
4.5	Internationalisering	14
4.6	Det tværkunstneriske felt	16
4.7	Musikpædagogik.....	16
4.8	Sammenfattende analyse af effekter.....	17

1 Indledning og rammesætning

Rytmisk Musikkonservatorium (RMC) har i perioden fra 2011 til i dag foretaget et strategisk skift af sine uddannelser både i retning af øget fokus på de studerendes udviklings- og innovationskapacitet som supplement til de faglige og tekniske kompetencer og i retning af at udvikle de studerendes kompetencer til et arbejdsmarked i markant forandring. Nærmere beskrivelse heraf fremgår af konservatoriets strategi (2015-18) og af rammeaftalen med Kulturministeriet.

Udviklingen er drevet af følgende vision i rammeaftalerne for 2011-2014 og 2015-2018:

RMC er toneangivende blandt verdens førende uddannelsesinstitutioner inden for rytmisk samtidsmusik og uddanner dimittender, som skaber musik og musikoplevelser, der beriger og bevæger.

De første bachelorer dimitterede fra de nye uddannelser i 2014 og de første kandidater i 2016. RMC's ledelse ønsker nu at få belyst realiserede og forventelige effekter af det strategiske skift blandt interessenterne i konservatoriets omverden. Derfor har ledelsen bedt Pluss Leadership om at foretage en evaluering med udgangspunkt i den seneste strategi 2015-2018.

Formålet med evalueringen er:

At gennemføre en overordnet kvalitativ effektevaluering, hvor det undersøges, i hvilket omfang RMC's kandidaters erhvervede kompetencer er i tråd med det aktuelle og fremtidige arbejdsmarkeds og kulturlivs behov, samt hvorvidt de erhvervede færdigheder bidrager til udvikling af nyt kunstnerisk indhold og innovative løsninger.

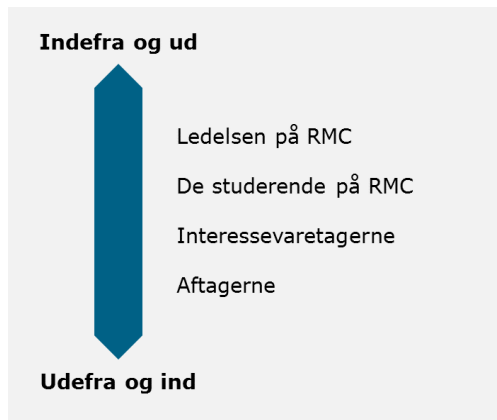
Evalueringen består af en **indsatsanalyse** og en **effektanalyse**. I indsatsanalysen belyses kortfattet strategi 2015-2018 og målene for den ønskede udvikling i uddannelserne, samt hvad uddannelserne og de besluttede ændringer består i. I effektanalysen analyseres aktuelle og sandsynlige effekter af RMC's udvikling af uddannelserne i forhold til de studerende og det fremtidige arbejdsmarked.

1.1 Metode og dataindsamling

Datamæssigt tager vi udgangspunkt i hhv. konservatoriets rammeaftale 2015-2018 med Kulturministeriet, konservatoriets strategi, samt diverse baggrundsmaterialer, herunder en omfattende omverdensanalyse, aftagerundersøgelser, rapporter og statistik, udarbejdet eller rekvireret af RMC.

Herudover har vi gennemført i alt 15 interviews/gruppeinterviews med interne og eksterne interessenter, repræsenterende både et indefra og ud-perspektiv og et udefra og ind-perspektiv.

Figur 1: Kvalitativt datagrundlag

De *interne interessenter* har omfattet ledelsen på RMC samt udvalgte studerende på forskellige niveauer i uddannelsen (minimum BA-niveau).

De *eksterne interessenter* er udvalgt på basis af en bruttoliste tilvejebragt af RMC. Disse var – ud fra vores kriterier – opdelt i hhv. 'interessevaretagere' og 'aftagere'.

- *Interessevaretagerne* dækker over nøglepersoner og beslutningstagere i de relevante faglige organisationer og tilsvarende branche-/genreorganisationer. Det gælder organisationer som Dansk Musikerforbund, Dansk Artistforbund, ROSA, Jazz Danmark, Strøm, samt øvrige brancherepræsentanter.

Ud fra den udarbejdede bruttoliste på i alt 18 personer udvalgte vi seks interviewpersoner, bredt repræsenterende den rytmiske musik.

- *Aftagerne* dækker over virksomheder og organisationer, der er væsentlige i forhold til at rekruttere konservatoriets studerende og dimittender. Det gælder nøglepersoner og beslutningstagere inden for hhv. festivaler, musik-/produktionselskaber, musikskoler, høj- og efterskoler, spillesteder, musikjournalistik, samt repræsentanter for konservatoriets aftagerpanel.

Ud fra den udarbejdede bruttoliste på i alt 12 personer udvalgte vi seks interviewpersoner, repræsenterende de nævnte virksomheds- og organisationstyper.

2 Konklusioner og anbefalinger

Dette afsnit sammenfatter konklusioner og anbefalinger fra den samlede rapport.

- Det er vores vurdering, at RMC er godt i gang med at realisere sin vision, og at RMC **matcher den samfundsmæssige udvikling** med det nye strategiske fokus for uddannelserne. Samtlige interviewede giver udtryk for meget positive vurderinger af RMC's fokusskift. Det er vores anbefaling, at RMC arbejder videre med de gældende strategier og målsætninger med en skærpet retning i visse af strategierne, bl.a. som følge af denne evalueringens resultater.
- Den mest markante effekt ses på strategien om beskæftigelse. Her er vurderingen, at de studerendes kompetencer nu i højere grad end tidligere svarer til det hastigt forandrede og dynamiske arbejdsmarked for rytmisk samtidsmusik. Det er vores **anbefaling**, at RMC arbejder videre med at skabe tættere tilknytning til og samarbejde mellem uddannelserne og omverdenen for yderligere at styrke dimittendernes relevans på arbejdsmarkedet og for kulturlivet.
- De nye studerende og kandidater fra RMC vurderes at være mere attraktive for aftagerne end før. Dette synes især indsatserne omkring rekruttering, det skabende og internationalisering at bidrage til. Det er vores **anbefaling**, at momentum udnyttes, og at strategien for **internationalisering** skærpes. Her ser vi muligheder i fremadrettet at arbejde mere bredt og dialektisk med strategien i form af en globaliseringsstrategi.
- I forhold til strategien om det skabende ses der en positiv effekt i form af, at de studerende bidrager til udvikling af nyt kunstnerisk indhold. Dette ser vi som en effekt af den øgede mangfoldighed, der er på uddannelserne, bl.a. qua den nye rekrutteringsproces, den bredere lærerstab, samt nye typer af gæstelærere og artist talks.
- Når det gælder **Live performance**, viser effektmålingen, at de studerende og dimittender fra RMC fylder mere på den danske scene for rytmisk musik end før fokusskiftet. Ligeledes gælder, at RMC aktuelt uddanner til en mere mangfoldig musikscene end tidligere. Samtidig efterspørger musikmiljøet andre og mere udadvendte tiltag. Vi **anbefaler**, at konservatoriet fremadrettet indgår i flere strategiske samarbejder med live-scener i (og evt. uden for) København. Ikke kun i forbindelse med eksamenssituationen, men i lige så høj grad som del af den daglige undervisning.
- Strategien vedrørende **musikpædagogik** har betydet en markant opprioritering af feltet, da alle kunstnerisk baserede bacheloruddannelser nu omfatter pædagogik. Det registreres som en konkret effekt på musik- og efter-/højskolerne. Vi **anbefaler**, at konservatoriet fastholder dette fokus, herunder arbejder på, at flere studerende søger den musikpædagogiske kandidatuddannelse Music Education.
- Strategien vedrørende øget **tværkunstnerisk samarbejde** er ikke slået igennem. Vi **anbefaler**, at RMC i øget omfang arbejder ud fra en tostrengt strategi, hvor målretningen på det tværinstitutionelle niveau suppleres med øget målretning på det individu-

elle niveau, dvs. de studerende. De studerende kan i højere grad end tidligere animeres til og understøttes i at søge tværkunstnerisk samarbejde, produktion og innovation.

- Samlet set arbejder RMC klart i en relevant og perspektivrig retning. Men institutionen har ikke været tilstrækkelig opmærksom på at **synliggøre resultaterne**. Vi **anbefaler**, at konservatoriet i den kommende periode styrker branding og italesættelse af resultaterne på RMC (evt. som et supplerende internt strategiområde). En sådan synliggørelse kan for os at se med fordel ske via synliggørelse af de studerendes og dimittendernes meritter og excellence-resultater (nomineringer, priser mv.). Dette fordrer, at RMC arbejder systematisk med indsamling af sådanne.

3 Indsatsanalyse

I Strategi 2015-2018 for RMC er der fokus på tre produkter (opgaver): "Uddannelse", "Forskning og udvikling" samt "RMC som kulturinstitution". Disse områder hænger naturligvis sammen, men fokus i denne evaluering er alene på Uddannelsesopgaven.

Der er otte delstrategier under indsatsområdet Uddannelse:

1. Internationalisering
2. Beskæftigelse
3. Det tværkunstneriske felt
4. Det skabende
5. Live performance
6. Rekruttering
7. Musikpædagogik
8. Kvalitet.

De gennemgås kort i det følgende, dog undtaget den sidste delstrategi – Kvalitet – da vi ser dette som et internt område for RMC.

3.1 Strategiske målsætninger og indsatsområder

1. Målet for *internationalisering* er, at RMC vil være toneangivende blandt verdens førende videregående uddannelsesinstitutioner inden for rytmisk samtidsmusik. RMC prioriterer her fire tiltag: 1) Udbygning af internationalt partnerskabssamarbejde med uddannelsesinstitutioner, virksomheder, kunstneriske miljøer på højt internationalt niveau; 2) Udvikling og gennemførelse af sommer camps for internationale og danske studerende i samarbejde med førende danske musikfestivaler; 3) Undersøgelse og afprøvning af virtuelle samarbejdsmodeller, herunder virtuel co writing/co-production med førende konservatorier og produktionsmiljøer i udlandet; 4) Etablering af kollegium af adjungerede professorer.
2. Målet for *beskæftigelse* er, at dimittender fra RMC får et bæredygtigt arbejdsliv på et arbejdsmarked i forandring. RMC beskriver fem indsats på området: 1) Entreprenørskab, hvor RMC har oprettet et selvstændigt entreprenørskabsfag på kandidatuddannelserne samt integrerer tænkningen i øvrige relevante fag; 2) Diplomuddannelse med henblik på musikundervisningen i folkeskolen; 3) Forsknings- og udviklingsprojekter vedr. digitalisering; 4) Systematisk dialog med aftagere og dimittender; 5) Efter- og videreuddannelse.

3. Målet for *det tværkunstneriske felt* er, at studerende/dimittender fra RMC er synlige bidragydere i det tværkunstneriske felt. Her er der tre tiltag: 1) Styrkelse af det tværkunstneriske indhold i uddannelserne; 2) Styrkelse af det tværkunstneriske samarbejde mellem RMC og de øvrige videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet på udvalgte områder; 3) Undersøgelse af mulighederne for at udvikle en fælles kandidatuddannelse i det tværkunstneriske felt i samarbejde med øvrige videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet.
4. Målet for *det skabende* er, at dimittender fra RMC skal bidrage synligt til musikken og musiklivet med udvikling af nyt kunstnerisk indhold og innovative løsninger. Denne indsats skal udvikles og gennemføres i en dialog mellem undervisere, studerende, dimittender og aftagere for at sikre relevans.
5. Målet for *live performance* er, at uddannede fra RMC har færdigheder, viden og kompetencer inden for live performance, som sætter dem i stand til at finde beskæftigelse på en nutidig og fremtidig livescene i forandring og vækst. Her arbejdes med en fortsat styrkelse af performanceelementerne i uddannelserne, ligesom RMC investerer i nyt lys- og lydudstyr til konservatoriets koncertsale.
6. Målet for *rekruttering* er, at RMC tiltrækker de mest talentfulde studerende fra forskellige miljøer. RMC ønsker at indfri målsætningen ved at videreudvikle uddannelserne, så de fortsat er attraktive for de bedste talenter fra ind- og udland. RMC vil fortsat udbygge sin markedsføringsindsats nationalt og internationalt.
7. Målet for *musikpædagogik* er, at RMC bidrager til udviklingen af den institutionaliserede rytmiske musikundervisning, så den i højere grad understøtter den rytmiske musiks musikfaglige og kulturelle kendetegn. RMC ønsker at indfri målsætningen ved fortsat at samarbejde med andre musikundervisningsinstitutioner om udvikling af læringsmiljøer og undervisningsformer inden for rytmisk samtidsmusik.

3.2 Sammenfattende analyse af indsatsen

Både i de forskellige baggrundsrapporter og i vores interviews er der indkredset en række centrale tendenser i det (aktuelle og) fremtidige arbejdsmarked og musikforbrug. Her nævnes især: digitaliseringen, globaliseringen, den udvidede demokratisering og adgang til både distribution og tilgang til musik, ændrede/færre danske platforme for rytmisk musik, et bredere arbejdsmarked med stærkere nichearbejdsmarkeder, samt øget international konkurrence og tilsvarende øgede arbejdsmarkedsmuligheder.

I lyset af disse forhold og den generelle samfundsmæssige udvikling er det vores vurdering, at RMC's otte delstrategier for udvikling af uddannelserne er særdeles relevante. Samtlige interviewpersoner peger på det hensigtsmæssige i fortsat at åbne konservatoriet mod omverdenen, samt at give de studerende en bredere kompetenceportefølje og praksiserfaring. Ligeledes vurderer vi, at de iværksatte tiltag i delstrategierne er et solidt og ambitiøst afsæt for at udvikle de studerende til et aktuelt og fremtidigt arbejdsmarked og musik-/kulturliv, så de i øget omfang kan bidrage til kunstnerisk udvikling og innovation.

Strategierne er baseret på et grundigt og bredt funderet forarbejde. Det er vores vurdering, at de er langtidsholdbare og kan være gældende også i den kommende periode.

Nogle af de otte strategier virker i særlig grad udfoldede og implementerede. Det gælder for os at se især *Rekruttering*, *Beskæftigelse* og *Det skabende*. Der er andre strategier, hvor der er iværksat en række initiativer, men hvor potentialet efter vores vurdering er langt større, hvis pågældende strategi præciseres og retningsbestemmes yderligere. Det gælder hhv. *Internationalisering*, *Live performance*, *Det tværkunstneriske felt* og *Musikpædagogik*. Vi undersøger disse antagelser i forlængelse af effektanalysen (kap. 4).

En så omfattende fokusskift som RMC har foretaget, kræver selvsagt organisatorisk udvikling og tilpasning. Vi har ikke data til at analysere, hvorvidt en sådan har fundet sted i fornødent omfang. Men baseret på inputs fra både de studerende, ledelsen og de interviewede fra musikmiljøerne beskrives det, at der er skabt en stor organisatorisk udvikling, som matcher strategierne, og at underviserne i langt højere grad end tidligere formår "at tage udgangspunkt i det, de studerende *kan*, i stedet for (som traditionel undervisning) det, de *ikke kan*", som en aftager beskrev det. Vi tolker det, som at RMC er i færd med at bevæge sig fra en traditionel undervisningstradition – med undervisning i på forhånd definerede færdigheder og teknisk kunnen, altså udbudsorienteret – til i højere grad at være et læringssted, der tager udgangspunkt i den enkelte studerendes potentialer og ønsker, altså mere efterspørgselsorienteret.

Samlet set er det vores vurdering, at RMC har sat den rette dagsorden og arbejder i en hensigtsmæssig og fremtidssikret retning, samt at der er yderligere potentialer i de enkelte strategiområder.

4 Effektanalyse

Vi skal indledningsvis tage et enkelt forbehold for vores effektanalyse. Flere af de eksterne interviewpersoner – primært aftagerrepræsentanter – nævner, at de generelt ikke er opmærksomme på, hvorvidt de musikere, de hyrer eller samarbejder med, kommer fra RMC. Vi har søgt at hjælpe i form af konkretiseringer og eksemplificeringer. Vi mener derfor, at nærværende analyse kan tegne et tilfredsstillende billede af effekter som dokumentation, inspiration og anbefalinger til brug i en kommende strategiperiode.

4.1 Rekruttering

Effekterne inden for denne delstrategi vurderer vi som markante og meget grundlæggende i forhold til både de studerende og deres kommende arbejdsliv og til institutionen som ramme.

RMC har fra 2011 ændret optagelsesproceduren, så der er langt mere fokus på det kunstneriske frem for primært det håndværksmæssige, og således at en bredere vifte af talentprofiler og udtryksformer har mulighed for at blive optaget på konservatoriet. Både de studerende og de eksterne interviewede fremhæver RMC's nye [rekrutteringsstrategi](#) – og den ændrede optagelsesprøveform – som et meget positivt grundlag for nye typer af effekter. Det medvirker til at give en større kreativitet, diversitet og mangfoldighed blandt de studerende på RMC. Herudover tegnes et billede af, at flere af de studerende starter på uddannelsen med en større modenhed, både i forhold til alder og kunstnerisk kunnen og villen.

Tidligere kom hovedparten (90-95 %) af de danske studerende fra det treårige forløb på de musikalske grundkurser (MGK). Nu er det alene halvdelen af de danske studerende, der kommer fra MGK. Med det bredere rekrutteringsgrundlag og en ny optagelsesprøve skabes der ifølge hovedparten af de interviewede både nye typer af musikere og et mere dynamisk studie- og produktionsmiljø på konservatoriet.

En repræsentant for de studerende fremhæver den nye optagelsesprocedure som et afgørende element i forhold til vedkommendes motivation for at søge ind på RMC. Det samme fremhæves af flere af aftagerne, der også oplever, at der i dag er en større mangfoldighed blandt de studerende på RMC. Her nævnes nogle af de nyere uddannelser som tiltag, der har været med til at gøre det attraktivt for flere forskellige "typer" musikere og kunstnere at søge ind på RMC.

4.2 Beskæftigelse

Når det gælder effekterne inden for [beskæftigelsesstrategien](#), har samtlige interviewede positive vurderinger. Entreprenørskab har et særligt fokus i RMC's strategi, og faget bliver specielt fremhævet – med argumenter, der matcher de identificerede udviklingstendenser på det fremtidige arbejdsmarked og i samfundet generelt. For os at se, er det her positivt, at RMC dels har lavet et selvstændigt fag omkring entreprenørskab, dels arbej-

der med at hente elementer fra entreprenørskab ind i de øvrige fag. Det vidner om, at entreprenørskab anskues helhedsorienteret og som et aspekt med relevans for alle fag i uddannelserne.

Det betones også af især aftagerne, at det i dag ikke er nok at være en dygtig musiker. Man skal også kunne præsentere og sælge sit produkt mundtligt, skriftligt og på andre måder end det rent musikalske. Her beskriver de studerende, at de bliver rustet til, at de med stor sandsynlighed skal definere deres eget fremtidige arbejdsliv. På baggrund af interviewene med både studerende og øvrige aktører fremkommer et billede af, at den nuværende ungdomsgeneration er indstillet på, og indretter sig efter, et såkaldt patchwork-arbejdsliv, hvor den enkelte selv skal kombinere forskellige typer af arbejdsopgaver og tilknytning til arbejdsmarkedet. Således ses det også af en dimittendundersøgelse fra 2017¹, at 78 % af de adspurgte angiver, at de har haft arbejde som freelancere, 41 % som selvstændige erhvervsdrivende og kun 38 % som fastansatte.

Vi har i samarbejde med RMC udarbejdet nogle statistiske overblik over de studerendes/dimittendernes excellence-resultater i perioden 2013 til 2018, dvs. udviklingen af disses prisenomineringer, talentscore mv. Her måles på hhv. SPOT, Den Unge Elite, årslister og musikpriser. Indikatorerne er udvalgt – i samarbejde RMC – ud fra en vurdering af deres prominens og relevans i forhold til det gennemførte strategiskift på RMC, og så vi kan tilvejebringe et konkret, supplerende billede af de studerendes/dimittendernes beskæftigelsesplatform og udviklingen heraf. Ligeledes kan data direkte eller indirekte relateres til delstrategierne Det skabende og Live performance.

Antallet af RMC-studerende/dimittender², som har givet koncert på upcoming festivalen SPOT Festival, er mere end fordoblet fra 9 koncerter i 2013 til 20 koncerter i 2018 (tabel 1). Her er altså tale om en markant stigning. Antallet af studerende/dimittender, som er blev udvalgt til Statens Kunstfonds særlige talentindsats Den Unge Elite, er gået fra 2 ud af 7 i 2013 til 4 ud af 7 i 2018 (tabel 2). Her er det vanskeligere at vurdere hvorvidt dette er tilfældigt eller udtryk for en tendens.

Tabel 1: Antal koncerter på SPOT afviklet af studerende/dimittender fra RMC

Antal RMC relaterede koncerter på SPOT	
2013	9
2018	20

Tabel 2: Antal studerende/dimittender udvalgt til Den Unge Elite

Antal studerende/dimittender udvalgt til Den Unge Elite	
2013	2 ud af 7
2018	4 ud af 7

¹ Rambøll, 2018. Det skal nævnes, at undersøgelsen undersøger forhold omkring dimittender, der har påbegyndt uddannelsen i 2010 – 2013. Data kan således ikke i øvrigt bruges til at måle dimittendernes oplevelse af fokusskiftet.

² Her er sorteret, så det alene er de studerende/dimittender, som er kunstneriske ejere/medejere til/i pågældende aktivitet. Det gælder også for de næste tabeller.

Antallet af studerende/dimittender, der optræder på Politikens, Berlingskes, Soundvenues og GAFFA's album årslister, fremgår af tabel 3. Antallet er på alle listerne enten øget eller fastholdt i perioden 2013 – 2017.³ En forsigtig vurdering er, at der kan ses en positiv udvikling.

Tabel 3: Antal studerende/dimittender på album årslister

Antal studerende/dimittender på album årslister					
	Politiken	GAFFA	Soundvenue	Berlingske	I alt
2013	1	1	2		4
2017	3	2	2	1	8

Endelig måles på antallet af nomineringer og vundne musikpriser til RMC's studerende og dimittender. Her er der en klar positiv effekt. Samlet set var der i 2013 i alt 18 nomineringer og priser, fordelt på 15 personer. I 2017⁴ var det samme tal 34, fordelt på 18 personer.

Ud af de 18 nomineringer og vundne musikpriser i 2013 blev 12 givet i regi af DMA Jazz. Ud af de 34 nomineringer og vundne musikpriser i 2017 var 13 givet i regi af DMA Jazz. Resten var fordelt mellem en række priser inden for et bredt felt af andre genrer.

Tabel 4: Antal nomineringer og vundne musikpriser til studerende/dimittender fra RMC

Nomineringer og vundne musikpriser	2013		2017	
	Nominerede	Vindere	Nominerede	Vindere
Steppeulven		1	2	6
DMA	2			
DMA Jazz	7	5	10	3
P3 Guld	1			
Brands of Tomorrow	2		8	1
Carl Prisen			1	2
GAFFA prisen			1	
I alt		18		34

På baggrund af ovenstående data er det vores vurdering, at studerende og dimittender fra RMC fylder mere på den danske scene for rytmisk musik end før fokusskiftet. Ligeledes viser tallene, at RMC aktuelt uddanner til en mere mangfoldig musikscene end tidligere, hvor studerende/dimittender i overvejende grad var synlige og skabte resultater inden for jazzområdet.

³ Årslisterne er endnu ikke offentliggjort for 2018

⁴ Do

Vi kan dog kun gå tilbage til 2013, da RMC ikke har indsamlet data før det tidspunkt, og vi kan derfor alene se nogle *tendenser* til denne udvikling i positiv retning. Vi anbefaler RMC at arbejde videre med systematiske opgørelser, både som dokumentation for konservatoriet og med henblik på en bredere synliggørelse af konservatoriets og de studerendes resultater (hjemmeside, sociale medier mv.).

4.3 Det skabende

Både de faglige organisationer og musikmiljøet vurderer, at studerende/dimittender fra RMC er blevet mere interessante, og at de i højere grad end før matcher det aktuelle arbejdsmarked og mulighederne for professionelle musikere, komponister, musikproducere og music managers.

Direkte adspurgt bekræfter hovedparten af de interviewede, at de mærker en positiv effekt af RMC's øgede fokus på *det skabende*, og at de ser en øget mangfoldighed i de kunstneriske udtryk hos studerende og nye dimittender fra RMC. Flere beskriver, at de oplever, at de studerende/de nye dimittender har fået fokus på både det skabende og det performative, og at de generelt set er blevet mere eksperimenterende i deres kunstneriske arbejde.

De adspurgte studerende beskriver det på denne måde: De har fået en mulighed for at udvikle sig i den retning, de selv ønsker, og de bliver opfordret til at dykke ned i flere forskellige genrer og udtryk for at brede deres samlede talent ud. De fremhæver konkret det store råderum for den enkelte i forhold til at definere og gå sine egne kunstneriske veje. Som konkluderet i ovenstående afsnit vil vi også her fremhæve den store effekt, der ligger i, at RMC-uddannelserne bevæger sig fra udbuds- til efterspørgselsorientering.

De studerende peger dog samtidig på en udfordring heri. Den nye tilgang stiller et anderledes krav til de studerende – et krav om, at den enkelte er selvstændig og disciplineret. Den studerende skal i høj grad tage ejerskab og ansvar for egen uddannelse og læring. Både de studerende og visse af de eksterne interessenter (som på forskellig vis er tæt på konservatoriet) beskriver, at denne forpligtelse og konsekvenserne heraf endnu ikke fremstår tilstrækkeligt klare for både nogle af de studerende og i lærerstaben.

På spørgsmålet om, hvorvidt uddannelserne mister noget i forhold til det rent musikalske håndværk og de tekniske færdigheder, er der forskellige vurderinger. Hovedparten af de eksternt adspurgte vurderer, at dette ikke er tilfældet, at det samlet set giver mere facetterede kunstnere, og/eller at de studerende, der optages på RMC, som udgangspunkt er dygtige tekniske, og at det derfor i lige så høj grad handler om at udvikle de studerende til at udvikle og anvende deres samlede talent.

De nyere uddannelser som Komposition, Musikproduktion og Music Creation henvender sig til studerende, der typisk er længere i deres kunstneriske udvikling, hvilket også er med til at højne niveauet på RMC. Det har den betydning, at flere af de nye studerende er ældre eller kunstnerisk mere modne, og at der også herigennem indirekte sikres kvalitet.

Enkelte vurderer, at fokusskiftet måske har en effekt på det musikalske håndværk, men at dette er en "pris, der er værd at betale". I denne diskussion nævnes også spørgsmålet

om genrer, idet det beskrives, at RMC har søgt at bevæge sig ud af et primært fagligt fokus på jazzen som genre, og at dette kan virke provokerende, ikke mindst i jazzmiljøerne. For mange ses det imidlertid som meget positivt, at konservatoriet nu arbejder inden for en bredere del af den rytmiske samtidsmusik.

4.4 Live performance

Omkring [live performance](#) er den generelle vurdering blandt de forskellige interessenter, at der er kommet en langt større og anden efterspørgsel efter livemusik.

RMC har derfor opkvalificeret på faciliteter og muligheder for produktion og livemusik på konservatoriet, hvilket af de fleste vurderes positivt. Men flere af de eksterne fra musikmiljøet efterspørger andre og mere udadvendte tiltag. Konkret stilles forslag om, at RMC laver flere strategiske samarbejder med livescener i København (og evt. også Odense og Aarhus) med henblik på, at de studerende kan komme noget mere ud på "de rigtige" scener. Her tilføjes det fra flere aftagere, at det også er vigtigt, at de studerende bliver gjort mere klar til, hvilke forpligtelser der følger med – ud over den rent kunstneriske præstation. Flere af koncertarrangørerne og spillestederne beskriver således oplevelser med netop studerende/dimittender, der ikke er vant til at forholde sig til de tilhørende opgaver ved live performances og/eller ikke prioriterer disse i tilstrækkelig grad (professionelt).

Nogle af aftagerne beskriver oplevelser med live performances i forbindelse med eksaminer. Her er der blandede oplevelser. Nogle mener, at det vigtigste er, at de studerende bliver trænet og øvet i live performance – også i eksamenssituationen. Andre mener, at det er u hensigtsmæssigt, at det foregår netop i en eksamenssituation, hvor der typisk er meget andet end performance, der fylder.

Med henblik på oprustning af faciliteter og scene er den generelle vurdering blandt de eksterne interessenter, at dette er hensigtsmæssigt, men ikke tilstrækkeligt. Udstyr og teknik bliver hurtigt forældet, og RMC kan under ingen omstændigheder følge med de udbydere, som lever af scene og live performance. Ligeledes peger flere af de adspurgte på behovet for i øget omfang at komme "ud af Holmen", hvis der skal ske et reelt møde med miljøet og markedet.

Samlet set vurderer vi således, at strategien er rigtig, og at der er brug for fortsat fokus på indsatsen og en gentænkning af de nødvendige tiltag.

4.5 Internationalisering

Samtlige adspurgte vurderer det positivt, at RMC har sat øget fokus på [internationalisering](#) – ikke mindst med henvisning til de skitserede udviklingstendenser generelt i samfundet, og fordi Danmark er en forholdsvis lukket kulturkreds, der med fordel kan hente inspiration i resten af verdenen.

Internationalisering er (efter vores erfaring med lignende evalueringer) et meget komplekst felt, der rejser stort behov for præcisering af, hvad man vil med emnet/målet. Her er det vores vurdering, at RMC har sat gode tiltag i gang, men at der er behov for fremadrettet at præcisere indsatsen og retningsbestemme i forhold til, hvilke effekter man ønsker. Skal RMC fremadrettet være en institution, der:

- faciliterer mødet mellem danske og udenlandske studerende/musikudøvere (summer camps)?
- har mange udenlandske undervisere og artist talks?
- er platform for at sende unge hurtigt til udenlandske scener?
- tiltrækker mange udenlandske studerende?
- udnytter teknologien til mere kunstnerisk samarbejde på tværs af kulturer og i en global omverdensforståelse?
- tænker kunstnerisk globalt – og inddrager andre musikkulturer end dem fra den vestlige kulturkreds?

De afholdte summer camps vurderes generelt positivt, ligesom de studerende fremhæver de mange (danske og) udenlandske gæstelærere og artist talks. Det vurderer vi generelt som positivt og en god måde at "åbne konservatoriet" på.

Flere af de eksterne interviewpersoner beskriver, at de studerende/dimittenderne i højere grad end tidligere søger til udlandet og beskriver, at det dels skyldes de stadig færre danske platforme, dels en generel globaliseret verden.

Når det gælder tiltrækning af udenlandske studerende, ser vi en positiv tendens i optaget (over en meget kort tidsperiode). Over de tre år 2016 – 2018 sker der et øget optag af udenlandske studerende. I 2016 optog RMC 22 udlændinge (28 % af samlet optag), mens samme tal i 2018 var 30 (38,5 %), jvf. tabel 5. Ifølge de eksterne interessenter er det et udtryk for, at RMC's synlighed og vurderede kvalitet internationalt har fået et markant løft. Der ses dog ikke i perioden en positiv udvikling af internationale ansøgere.

Tabel 5: Oversigt over nationale og internationale ansøgere og optagne i 2016 – 2018

	2016	2016 %	2017	2017 %	2018	2018 %
Internationale ansøgere i alt	205	24,2 %	177	23,0 %	204	24,4 %
Optagne internationale studerende	22	28,2 %	28	36,4 %	30	38,5 %
Danske ansøgere i alt	643	75,8 %	592	77,0%	632	75,6 %
Optagne danske studerende	56	71,2%	49	63,6%	48	61,5 %
I alt ansøgere	848		769		836	
I alt optagne	78		77		78	

Antallet af internationale ansøgninger om udveksling med RMC er endvidere steget markant i årene 2012 - 2018.

Vi anbefaler, at RMC udnytter sit momentum og igangsætter en fornyet diskussion om, hvor konservatoriet vil hen med internationaliseringsstrategien, og om der i virkeligheden

i højere grad er behov for en globaliseringsstrategi, forstået som en mere global og dynamisk strategi med en højere grad af gensidig udveksling af ideer, musik, mennesker mv.

4.6 Det tværkunstneriske felt

En del af de interviewede fremhæver mangfoldigheden blandt gæstelærere på RMC's uddannelser som væsentlig i forhold til at tænke og arbejde mere **tværkunstnerisk**. Også RMC's øgede fokus på internationalisering nævnes som et element, der er med til at øge de studerendes kompetencer inden for det tværkunstneriske felt.

Baseret på vores interviews med de eksterne aktører, især aftagerne, er det dog vores vurdering, at der inden for denne delstrategi endnu ikke er skabt synlige effekter, og at der kunne være behov for en justering eller præcisering af indsatsen på dette felt.

I indsatsen for mere tværkunstnerisk arbejde kan der med fordel skelnes mellem på den ene side det *institutionelle niveau*; konservatoriet og dets samarbejde med øvrige kunstneriske uddannelser, og på den anden side det *individuelle niveau*; de studerende og deres forskellige studierettede (samarbejds-)projekter.

På det institutionelle niveau beskriver både ledelsen og de eksternt adspurgte, at RMC har gjort forskellige tiltag i forhold til at udvide og åbne uddannelsesmiljøet på Holmen sammen med de andre kunstneriske uddannelser, men at der ikke hidtil har været en interesse i/et overskud fra de andre kunsthøjskoler til, at dette sker. Vi har ikke data/mulighed for at vurdere rigtigheden af dette. Men det er vores vurdering, at situationen (uagtet årsag) ikke skal bremse RMC i bestræbelserne på at arbejde mere tværkunstnerisk. Vi er orienteret om, at der aktuelt arbejdes på udviklingen af en ny rammeaftale mellem ministeriet og de kunstneriske uddannelser, hvori bl.a. indgår fælles forpligtelse og indsats netop omkring det tværkunstneriske felt.

Samlet set anbefaler vi, at RMC diskuterer, hvordan tværkunstnerisk arbejde/samarbejde kan fremmes i de studerendes undervisning og forskellige projekter, herunder om underviserne har de nødvendige kompetencer og udsyn til at inspirere og motivere til tværkunstnerisk samarbejde.

4.7 Musikpædagogik

Strategien om udvikling af **musikpædagogik** har betydet en opprioritering af netop den musikpædagogiske disciplin, bl.a. ved at bachelorer i Komposition og Musikproduktion nu også kvalificerer sig som undervisere inden for deres felt.

Det beskrives af eksterne, at holdningen på RMC tidligere var, at "man uddannede dygtige musikere, og hvis det gik galt, kunne de altid blive musiklærere". Men oplevelsen er, at dette er blevet langt bedre, at det musikpædagogiske fagområde er blevet ligeværdigt med de øvrige fagområder, og at de uddannede musikpædagoger er blevet mere professionelle – i den dobbeltfaglighed det jo er at være både en dygtig musiker og en dygtig underviser.

Der er dog fortsat meget få, der søger den musikpædagogiske kandidatuddannelse Music Education. Der er et ønske fra de relevante aftagere om, at RMC har fortsat fokus på at løfte musikpædagogikken.

4.8 Sammenfattende analyse af effekter

RMC's strategiske skift i forhold til uddannelserne har bevirket, at dialogen med markedet og arbejdsmarkedet er blevet mere åben. Tendenserne peger på, at studerende/dimittender fra RMC er blevet mere interessante for aftagerne og mere relevante i forhold til det aktuelle og fremtidige arbejdsmarked og kunst- og kulturliv.

De studerende fra RMC formår i højere grad end tidligere at bidrage med nyt kunstnerisk indhold. Konservatoriets fokus på den enkelte studerende og dennes talent virker rigtigt og perspektivrigt. RMC har formået at starte en bevægelse fra en traditionel undervisningsform og skoletradition (udbudsorienteret) til en mere moderne/tidssvarende efterspørgselsorienteret undervisningsform.

Det strategiske fokus på beskæftigelse øger de studerendes bevidsthed om forskellige muligheder efter uddannelsen, og her er det ikke mindst faget entreprenørskab, der er centralt. Det er vores vurdering, at det er hensigtsmæssigt, at faget både gives som et selvstændigt fag og som et element i andre fag.

Det er her vores anbefaling, at RMC fortsat har fokus på beskæftigelse, da vi vurderer, at der stadig kan skabes et stærkere bånd mellem uddannelserne og omverdenen. En anden anbefaling er at styrke praktikmulighederne. Praktik er en god mulighed både for at styrke de studerendes kompetencer og "realitetsoplevelse", men også for at styrke de studerendes netværk og aftagernes kendskab til de kompetencer, som RMC's dimittender opnår.

Det er ligeledes vores vurdering, at strategierne om rekruttering og internationalisering har været med til at gøre de studerende mere attraktive, fordi studiemiljøet og det kunstneriske miljø på RMC's uddannelser er præget af mere åbne miljøer end før. På især internationalisering ser vi store potentialer fremadrettet.

Omkring det tværkunstneriske samarbejde har vi som nævnt ikke kunnet måle effekt. En ny rammeaftale, der bl.a. forpligter til øget samarbejde mellem de kunstneriske skoler, kan danne ramme om en målretning i forhold til strategien. Men vi anbefaler herudover, at RMC ruster sig til konkret at udfolde indsatsen, herunder arbejder på at blive en motor og platform for tværkunstnerisk samarbejde mellem studerende på de forskellige kunstneriske uddannelser og i eksterne projekter.

Samlet set er det vores vurdering, at den valgte retning, som RMC har foretaget i forhold til uddannelserne siden 2011, er særdeles hensigtsmæssig. Dette skal også ses i lyset af, at RMC ligger i København. Som landets hovedstad og kulturelle centrum er der mange om buddet, og konkurrencen er hård i forhold til andre musikscener og -tilbud. Omvendt repræsenterer København også de største muligheder indenlands. Derfor ser vi for RMC en nødvendighed i, at konservatoriet er offensiv og synlig i markedet og faciliterer flest mulige møder og muligheder mellem de studerende og markedet.

Her anbefaler vi, at RMC styrker sin kommunikations- og brandingindsats. Indsatsen kan med fordel ske i form af de gode historier om de resultater, som studerende og dimittender fra RMC opnår.